

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2025 m. vasario 4 d. Nr. 21RE3-25 (AG3-1/27-2025)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Vaidos Jokubauskaitės, Danutės Kulikauskienės (posėdžio pirmininkė) ir Svetlanos Sinkevičienės (pranešėja), sekretoriaujant Ingridai Mačiulienei, dalyvaujant pareiškėjos X. X. X. atstovui R. L., atsakovo Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovui Dariui Juodeliui,

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos X. X. X. skundą atsakovui Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjos X. X. X., gimusios [duomenys neskelbtini] (toliau – ir pareiškėja) įgaliotas atstovas R. L. (toliau – pareiškėjos atstovas) 2025 m. sausio 3 d. pateikė Lietuvos administracinių ginčų komisijai (toliau – ir LAGK) skundą (toliau – skundas), kuriuo prašo panaikinti Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir atsakovas arba Departamentas) 2024 m. gruodžio 19 d. sprendimais Nr. [duomenys neskelbtini] „Prašymo nagrinėjimo dėl pilietybės atkūrimo nutraukimas“ (toliau – ir Sprendimas) ir įpareigoti Departamentą iš naujo išnagrinėti Joyce Fay Sacks prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo.

Skunde pareiškėjos atstovas nurodo, kad atsakovas skundžiamu Sprendimu, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo (toliau – ir Pilietybės įstatymas) 37 straipsnio 4 dalies 4 punktu, nusprendė nutraukti Pietų Afrikos Respublikos pilietės X. X. X. prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo (toliau – ir prašymas) nagrinėjimą bei pažymi, kad tuo pačiu pagrindu buvo nutrauktas ir kitų skunde minimų pareiškėjos giminaičių prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimas.

Pažymi, kad pareiškėja kandidatavo į Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimą remdamasi tuo, kad jos tėvas M. S. (taip pat žinomas kaip M. Z./M. Z./ M. Z.) gim. [duomenys neskelbtini] (kai kuriuose dokumentuose gim. [duomenys neskelbtini]) (toliau – ir M. S. arba tėvas) iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos Respublikos pilietybę ir išvyko iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d.

Nurodo, kad 2023 m. rugpjūčio 9 d. pareiškėja pateikė Departamentui prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo Pilietybės įstatymo 9 straipsnio 1 dalies pagrindu. Skunde aptariamos Pilietybės įstatymo nuostatos, reglamentuojančios pilietybės atkūrimo pagrindus, užtikrinančius Lietuvos Respublikos piliečiams teisę atkūrus pilietybę neatsisakyti kitos valstybės pilietybės, paaiškinama, kokie dokumentai, pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 4 dalies nuostatas, yra patvirtinantys, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos pilietybę.

Skunde nurodoma, kad pareiškėja yra M. S. dukra ir savo tėvo iki 1940 m. birželio 15 d. turėtai Lietuvos Respublikos pilietybei įrodyti pateikė atsakovui šiuos dokumentus: 1. Lietuvos valstybės centrinio archyvo 2019 m. lapkričio 15 d. pažymą Nr. R4-3067 „Dėl M. Z. pilietybės ir gyvenimo Lietuvoje“ su priedais (B. Z. (M. S. tėvo) prašymą išduoti jam ir jo šeimos nariams (įskaitant M. S.) Lietuvos Respublikos pasus, 1918 m. okupacinės valdžios išduotą asmens liudijimą M. S., 1920 m. liepos 21 d. Lietuvos Respublikos pasą, Nr. [duomenys neskelbtini] išduotą M. Z.), 2. M. S. išduoto Lietuvos Respublikos užsienio paso Nr. [duomenys neskelbtini] notarinę kopiją.

Pareiškėja tėvo išvykimo iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. faktui patvirtinti Departamentui pateikė: 1. M. S. išduoto Lietuvos Respublikos užsienio paso Nr. [duomenys neskelbtini] notarinę kopiją su vizų spaudais, kurie įrodo, kad Myer Silverman 1920 m. spalio mėn. išvyko į Pietų Afriką iš Lietuvos, per Jungtinę Karalystę, 2. Pietų Afrikos Respublikos vidaus reikalų departamento 2020 m. birželio 9 d. išduotą raštą, kuriame nurodoma, kad M. S. yra gimęs Lietuvoje ir 1942 m. jam buvo išduotas Pietų Afrikos natūralizacijos pažymėjimas, 3. X. X. X. gimimo liudijimą, kuriame nurodoma, kad M. S. 1945 m. gegužės 14 d. Pietų Afrikos Respublikoje, Johanesburgo mieste, gimė dukra – X. X. X.

Atsakovas 2023 m. gruodžio 15 d. pareiškėjai išsiuntė raštą dėl papildomų dokumentų pateikimo (toliau – ir 2023 m. gruodžio 15 d. raštas). Minėtame rašte Departamentas nurodė, kad pareiškėjos pateiktuose dokumentuose yra asmens duomenų neatitikimų: „Pažymime, kad skiriasi M. S. asmens duomenys, kurie Lietuvos centrinio valstybės archyvo pažymoje (2019-11-15 Nr. R4-3067) nurodyti M. Z., gim. [duomenys neskelbtini], o Lietuvos Respublikos užsienio pase – „M. S., gim. [duomenys neskelbtini], gyv. [duomenys neskelbtini]“, todėl nėra aišku, kuris asmuo buvo X. X. X. tėvas (X. X. X. gimimo liudijime nurodyta, kad jos tėvas – „M. S., 43 metų amžiaus (g. ~1902 m.)“ bei pareikalavo pateikti M. S. natūralizacijos pažymėjimą, kuris reikalingas asmens duomenų neatitikimams patvirtinti. Taip pat Departamentas pareikalavo pateikti kitus, užsienio valstybėje M. S. išduotus dokumentus, kuriuose būtų nurodyta asmens gimimo data ir vieta, buvusi gyvenamoji vieta kilmės valstybėje, duomenys apie tėvus.

Skunde teigiama, kad pareiškėja, atsakydama į Departamento 2023 m. gruodžio 15 d. raštą, 2024 m. lapkričio 28 d., pateikė atsakovui papildomą paaiškinimą, kuriame nurodė, kad siekdamas paaiškinti Departamentui kilusias abejones dėl asmens duomenų nesutapimų, esančių M. S. išduotuose vidaus ir užsienio Lietuvos Respublikos pasuose ir teikia papildomą dokumentą – oficialų Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento 2024 m. spalio 29 d. išduotą raštą apie M. S. bei pažymėjo, kad M. S. identišku parašu pasirašo tiek jam išduotą Lietuvos Respublikos vidaus pasą, tiek Lietuvos Respublikos užsienio pasą.

Tačiau atsakovas nusprendė nutraukti pareiškėjos prašymo nagrinėjimą ir priėmė skundžiamą sprendimą, grįsdamas šį sprendimą Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 4 dalies 4 punkto nuostata, kad prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimas nutraukiamas, jeigu asmuo per vienus metus nuo Pilietybės reikalų komisijos ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos prašymo pateikti papildomus dokumentus, patvirtinančius šiame įstatyme nurodytas aplinkybes, ir (ar) patikslinti duomenis išsiuntimo dienos nepateikia prašomos informacijos ar dokumentų. Sprendime Departamentas, be kita ko, nurodė, kad nors 2024 m. lapkričio 28 d. pareiškėja per MIGRIS pateikė Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento 2024 m. spalio 29 d. raštą (toliau – ir PAR raštas) ir laisvos formos paaiškinimą dėl M. S. (M. Z.), tačiau nebuvo pateiktas nei vienas 2023 m. gruodžio 15 d. išsiųstame pranešime prašomas dokumentas, o PAR Vidaus reikalų departamento rašte nurodyta informacija yra nepatikima, nes nėra žinoma, kokių dokumentų pagrindu Pietų Afrikos departamentas patvirtino duomenis apie M. S.

Pareiškėja nesutinka su Sprendimu nesutinka, laiko jį neteisėtu ir nepagrįstu, kadangi Departamentas, vertindamas Pareiškėjos prašymą, netinkamai taikė Pilietybės įstatyme įtvirtintas sąlygas, neteisėtai ir nepagrįstai neįvertino papildomų dokumentų ir papildomos informacijos, įrodančios, kad pareiškėja yra asmens iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos Respublikos pilietybę dukra.

Pareiškėjos atstovo teigimu, siekiant įrodyti asmens teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę iš esmės privaloma įrodyti tris pagrindinius faktus – protėvio iki 1940 m. birželio 15 d. turėtos Lietuvos

Respublikos pilietybės faktą, protėvio išvykimo iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. faktą ir pareiškėjos giminystės ryšį su asmeniu iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusiu Lietuvos Respublikos pilietybę ir išvykusių iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. Skunde pažymima, kad remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – ir LAT) praktika, Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 4 ir 5 dalyje pateiktas sąrašas nėra baigtinis (žr. LVAT 2020 m. balandžio 9 d. sprendimą, administracinėje byloje Nr. eA-3534-520/2020, LAT, 2020 m. lapkričio 4 d. nutartį, civilinėje byloje Nr. e3K-3-284-219/2020).

Pareiškėjo atstovas nurodo, kad protėvio turėtos pilietybės galimi įrodymų šaltiniai (dokumentai) yra išvardinti Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 4 ir 5 dalyse, tačiau Pilietybės įstatyme nėra nurodytas konkretus dokumentų, skirtų patvirtinti, kad protėvis išvyko iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. bei kad asmuo turi su pirmąsias dvi sąlygas atitinkančiu protėviu giminystės ryšį, sąrašas, ir teigia, kad iš esmės galimi pateikti tokie įrodymai, kurie atitinka bendruosius įrodymams civilinėje byloje keliamus reikalavimus.

Pareiškėjos atstovo vertinimu, Departamentas kvestionuoja tik pareiškėjos giminystės ryšio faktą, teigdamas, kad šiam faktui patvirtinti Departamentui buvo pateikti pareiškėjos ir jos giminaičių dokumentai, tiesiogiai įrodantys pareiškėjos giminystės ryšį su M. S. Be to, pareiškėja turi išsaugojusi originalų savo tėvo Lietuvos Respublikos užsienio pasą, kurio notariškai patvirtinta kopija buvo pateikta Departamentui ir joks papildomas dokumentas negalėtų aiškiau įrodyti giminystės ryšio fakto.

Skunde nurodoma, kad atsakovas neteisingai interpretuoja faktus ir akcentuojama, kad aplinkybė, jog pareiškėja turi originalų dokumentą, kuriame nurodyti jos tėvo asmens duomenys sutampa su visuose pateiktuose dokumentuose nurodytais duomenimis, yra neatsitiktinė.

Pareiškėjos atstovas teigia, kad Departamento reikalavimas pagrįsti, kuris asmuo yra pareiškėjos tėvas – ar M. Z. g. [duomenys neskelbtini], ar M. S. g. [duomenys neskelbtini] – yra absurdiškas, tačiau nepaisant to, pareiškėja po prašymo pateikti papildomus dokumentus toliau bendradarbiavo su Departamentu ir, siekdama surinkti prašomus dokumentus, kreipėsi į Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamentą, iš kurios gavo oficialų raštą (minėta, PAR raštas), kurį pateikė atsakovui. Pareiškėjo atstovas tvirtina, kad PAR rašte konstatuotas faktas, kad M. S. taip pat žinomas kaip M. Z. bei patvirtintos kitos ginčo klausimui svarbios faktinės aplinkybės. Teikiant Departamentui papildomus dokumentus pareiškėja detalai paaiškino, kad atsižvelgiant į tuometinio laikotarpio (XX a. pradžios) realijas, gimimo datų ar vardų nesutapimai oficialiuose dokumentuose buvo įprasta praktika bei akcentavo, kad ir prie PAR rašto pridėtuose dokumentuose, ir pareiškėjos dispozicijoje esančio prosenelio Lietuvos Respublikos užsienio pase, paso savininko parašai sutampa ir tai neabejotinai patvirtina, abu dokumentai priklauso vienam ir tam pačiam asmeniui – pareiškėjos proseneliui.

Pareiškėjos atstovas kritikuoja Sprendime perteiktą Departamento poziciją, kad PAR rašte nurodyta informacija „yra nepatikima, nes nėra žinoma, kokių dokumentų pagrindu Pietų Afrikos departamentas patvirtino duomenis apie M. S.“ bei teigia, kad Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamentas yra pagrindinė Pietų Afrikos Respublikos viešojo administravimo institucija, kuri yra kompetentinga nustatinėti minimus faktus, o informacija apie tokį šio departamento statusą yra viešai žinoma; be to, PAR raštas yra oficialus, patvirtintas Vidaus reikalų departamento direktoriaus parašu bei antspaudu, o direktoriaus parašas/antspaudas yra patvirtintas pažyma *Apostille*. Pareiškėjos atstovas tvirtina, kad minimas dokumentas yra oficialus, galiojantis, autentiškas ir visose 1961 m. Hagos konvencijos šalyse turintis juridinę galią. Teigia, kad Departamentas nėra kompetentingas pripažinti tokį dokumentą niekiniu ir nurodyti, kad dokumente esanti informacija nepatikima, „nes nėra žinoma kokių dokumentų pagrindu Pietų Afrikos departamentas patvirtino duomenis apie M. S.“.

Toliau skunde pareiškėjos atstovas aptaria Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento įgaliojimus bei akcentuoja, kad atsakovui pateikti pareiškėjos ir jos giminaičių pasai, gimimo liudijimai ir santuokos liudijimai buvo išduoti būtent Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento.

Skunde cituojamos Departamento direktoriaus 2020 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 3K-234 patvirtinta „Prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimo metodikas“ (2023 m. balandžio 5 d. įsakymo Nr. 3K 100 redakcija; toliau – ir Metodika), kurios 17 punkte nurodyta, kad prašymo dėl pilietybės atkūrimo nagrinėjimo metu Departamento įgaliotas valstybės tarnautojas vieną kartą papildomai kreipiasi į pareiškėją, kad šis pateiktų papildomus dokumentus ar patikslintą informaciją, bet kartu yra numatyta, jog jeigu pareiškėjas, pateikdamas papildomus dokumentus ar patikslindamas informaciją, pateikia naujos informacijos ir įgaliotam valstybės tarnautojui reikia iš naujo įvertinti dokumentus ir patikslinti informaciją, jis pakartotinai vieną kartą kreipiasi į pareiškėją, kad šis patikslintų prašomus duomenis ar pateiktų papildomus dokumentus.

Pareiškėjos atstovas skunde pažymi, kad atsakovas nagrinėjamoje situacijoje kreipėsi į pareiškėją 2023 m. gruodžio 15 d. raštu, tačiau gavęs papildomą informaciją ir papildomą dokumentą iš pareiškėjos, daugiau nesikreipė nei į pačią pareiškėją, nei į jo atstovą, taip pat nepranešė, kad pateiktų dokumentų nepakanka įrodyti teisei į Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimą ir priėmė skundžiamą Sprendimą, nors Metodikoje nurodoma, kad tokiu atveju būtina pakartotinai kreiptis į pareiškėją.

Taip pat skunde akcentuojama, kad Departamentas yra viešojo administravimo subjektas, kuris yra saistomas gero administravimo principo imperatyvų; jo priimamuose sprendimuose turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas atitinkamą sprendimą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Pareiškėjos atstovo teigimu, taip įgyvendinamas teisėtumo principas, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr. LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2011 m. birželio 27 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A556-336/2011; 2010 m. rugpjūčio 24 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-450/2010, Administracinė jurisprudencija Nr. 20, 2010; 2010 m. lapkričio 15 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A556-15/2010, Administracinė jurisprudencija Nr. 20, 2010).

Skunde teigiama, kad Departamentas nei prieš priimdamas Sprendimą, nei pačiame Sprendime nepateikė jokio paaiškinimo, kodėl papildoma informacija apie M. S. parašų sutapimus vidaus ir užsienio Lietuvos Respublikos pasuose neįrodo, kad tai yra vienas ir tas pats asmuo; be to, Sprendime nepateiktas joks teisinis pagrindas, paaiškinantis, kodėl papildomai pateiktas PAR raštas laikomas niekiniu, o tokie atsakovo veiksmai bei jų pagrindų priimtas ginčijamas Sprendimas nesuderinamas su gero administravimo principu ir visapusišku reikšmingų aplinkybių išnagrinėjimu. Pareiškėjos atstovas teigia, kad jei atsakovui trūksta duomenų parengti teikimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo/neatkūrimo, teisės aktai numato Departamentui galimybę priimti procedūrinį dokumentą pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 6 dalį, t. y. konstatuoti, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. buvo Lietuvos Respublikos pilietis ar yra jo palikuonis. Tokio pobūdžio sprendimas, suteiktų teisę pareiškėjai kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą dėl juridinę reikšmę turinčio fakto – nustatyti pareiškėjos giminystės ryšį su asmeniu iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusiu Lietuvos Respublikos pilietybę.

Pareiškėjos atstovas tvirtina, kad pareiškėja pateikė visus Pilietybės įstatyme nurodytus dokumentus reikalingus pilietybės atkūrimu, be to, pareiškėja sureagavo į Departamento prašymą pateikti papildomus dokumentus/informaciją. Atsižvelgiant į tai, vertina, kad atsakovas neturėjo jokio teisinio pagrindo nutraukti pareiškėjos prašymo nagrinėjimo ir privalėjo pakartotinai kreiptis dėl papildomų dokumentų pateikimo (paaiškinant kodėl papildomas dokumentas ir/ar informacija neįrodo tam tikro fakto) arba konstatuoti, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. buvo Lietuvos Respublikos pilietis ar yra jo palikuonis, arba Vidaus reikalų ministerijai perduoti teikimą dėl Pareiškėjo pilietybės atkūrimo/neatkūrimo.

Skunde teigiama, kad egzistuojant abejonėms dėl pilietybės, išvykimo ar giminystės ryšio fakto/faktų egzistavimo, Departamentas įprastai priima sprendimą pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 6 dalį, tačiau pareiškėjos atvejis absoliučiai beprecedentis – nepaisant pateiktų dokumentų gausos, nepaisant pareiškėjo bendradarbiavimo ir papildomų dokumentų pateikimo, nors, pareiškėjo atstovo vertinimu, akivaizdu, kad pareiškėja yra asmens iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos

Respublikos pilietybę duktė, o Departamentas nusprendė tiesiog nutraukti pareiškėjos prašymo nagrinėjimą, motyvuojant tuo, kad prašomi papildomi dokumentai, neva, nebuvo pateikti.

Be to, skunde, kaip reikšmingą aplinkybę, pareiškėjos atstovas nurodo faktą, jog kartu su pareiškėja ir kitais giminaičiais prašymą atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę teikė ir pareiškėjos giminaitė A. Z. A. gim. [duomenys neskelbtini], tačiau joks sprendimas dėl minėto asmens pilietybės atkūrimo iki šiol nėra priimtas.

Apibendrinamas skunde pateiktą informaciją bei argumentus, pareiškėjo atstovas teigia, kad atsakovas, aplaidžiai vykdydamas jam priskirtas funkcijas, neteisėtai ir nepagrįstai ignoravo pareiškėjo pateiktus papildomus įrodymus bei paaiškinimus, nepakankamai atidžiai atsižvelgė į kartu su pareiškėjo prašymu atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę pateiktus dokumentus, todėl nepagrįstai ir neteisėtai nutraukė pareiškėjo prašymo nagrinėjimą, nors pareiškėjas pateikė visus Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, kurie yra privalomi pateikti kartu su prašymu atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę. Departamento neteisėtai veiksmai sudaro nepagrįstas ir neteisėtas biurokratinės kliūtis pareiškėjui įgyvendinti teisę į Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimą.

Atsakovas atsiliepiamu su pareiškėjos skundu nesutinka ir prašo jį atmesti.

Atsiliepime patvirtinama, kad Departamentas 2023 m. rugpjūčio 9 d. gavo pareiškėjos prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo 9 straipsnio ir 38 straipsnio pagrindais ir tvarka.

Pareiškėjai 2023 m. gruodžio 15 d. per Lietuvos Respublikos migracijos informacinę sistemą (toliau – MIGRIS) buvo išsiųstas raštas dėl papildomų dokumentų pateikimo. Minėtu raštu pareiškėja buvo informuota, kad jos prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimas sustabdomas, o jeigu per 1 metus nuo rašto išsiuntimo dienos nebus pateikti papildomi dokumentai, pareiškėjos prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimas bus nutrauktas.

Atsakovas nurodo, kad nors pareiškėja per MIGRIS pateikė Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento 2024 m. spalio 29 d. raštą (minėta, PAR raštas) ir laisvos formos paaiškinimą dėl M. S. (M. Z.), tačiau per 1 metus nebuvo pateiktas nei vienas minėtu Migracijos departamento raštu prašomas pateikti dokumentas, o PAR rašte nurodyta informacija yra nepatikima, nes nėra žinoma, kokių dokumentų pagrindu Pietų Afrikos departamentas patvirtino duomenis apie M. S.

Atsiliepime pažymima, kad atsižvelgiant į nustatytas faktines aplinkybes, vadovaujantis Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 4 dalies 4 punktu, kuriame nustatyta, jog Pilietybės reikalų komisija ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija priima sprendimą nutraukti prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimą, jeigu asmuo per vienus metus nuo Pilietybės reikalų komisijos ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos prašymo pateikti papildomus dokumentus, patvirtinančius šiame įstatyme nurodytas aplinkybes, ir (ar) patikslinti duomenis išsiuntimo dienos nepateikia prašomos informacijos ar dokumentų, nuostatomis, Departamentas skundžiamu Sprendimu nutraukė pareiškėjos prašymo atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę nagrinėjimą.

Atsakovas atkreipia dėmesį, kad pareiškėja skunde neneigia, kad 2023 m. gruodžio 15 d. raštu prašytų pateikti dokumentų nepateikė, todėl egzistuoja imperatyvus Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 4 dalies 4 punkte numatytas pagrindas nutraukti pareiškėjos prašymo nagrinėjimą.

Atsakovo vertinimu, pareiškėjos pateiktas paaiškinimas nepatvirtina, kad pareiškėjos tėvas M. S. yra taip pat žinomas kaip M. Z. ar M. S. bei pažymi, kad Lietuvos centriniame valstybės archyve saugomame M. Z. vidaus pase ir M. S. užsienio pase minėtų asmenų parašai nėra panašūs (skiriasi raidžių forma, raidžių jungimas).

Atsakovas nesutinka su pareiškėjos teiginiais, kad Departamentui pagal Pilietybės įstatymo nuostatas gali būti teikiami įrodymai, kurie atitinka bendruosius įrodymus civilinėse bylose, kadangi Departamentas pagal Pilietybės įstatymo nuostatas vertina dokumentus, patvirtinančius Lietuvos Respublikos pilietybės turėjimą, o ne tikimybę, kad asmuo galėjo turėti Lietuvos Respublikos pilietybę, todėl reikalavimai Departamentui teikiamiems dokumentams nėra tapatūs civilinėse bylose teikiamiems įrodymams.

Atsiliepiame laikomasi pozicijos, kad pareiškėjos pateikta M. S. užsienio paso kopija nepatvirtina, kad pareiškėja yra M. S. palikuonė, nes pareiškėjos pateikti dokumentai patvirtina, kad pareiškėjas yra M. S. palikuonė bei teigiama, kad Departamentas neturėjo pagrindo vertinti, kad šio dokumento originalo (nepateikto Departamentui) turėjimas patvirtina tikimybę, kad pareiškėja gali būti M. S. palikuone.

Dėl skundo teiginių, kad Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamentas yra kompetentinga institucija nustatinėti pareiškėjos pateiktame rašte minimus faktus, atsakovas nurodo, kad pareiškėja nepateikė šiuos teiginius patvirtinančios informacijos, o ir atsakovas tokia informacija nedisponuoja. Atsakovas pažymi, kad PAR rašte nėra nurodyta, kokių dokumentų pagrindu konstatuoti ten minimi faktai ir atkreipia dėmesį, kad teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad dokumento patvirtinimas žyma (*Apostille*) savaime neįrodo šio dokumento turinio tikrumo (pvz., LVAT 2018 m. sausio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2798-492/2018).

Atsakovas nesutinka, kad prieš priimdamas ginčijamą sprendimą turėjo kreiptis į pareiškėją, kad jis pateiktų papildomus dokumentus, nes įgaliotas valstybės tarnautojas vieną kartą 2023 m. gruodžio 15 d. jau kreipėsi į pareiškėją dėl papildomų dokumentų pateikimo, tačiau pareiškėja, kaip minėta, Departamento prašomų papildomų dokumentų nepateikė, todėl Departamentas neturėjo pagrindo pakartotinai kreiptis į pareiškėją, kad jis pateiktų papildomus dokumentus.

Atsiliepiame taip pat teigiama, kad priešingai nei nurodoma skunde, Departamentas neturėjo pagrindo pareiškėjos atžvilgiu priimti kitokio sprendimo pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 6 dalies nuostatas (t. y., konstatuoti, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. buvo Lietuvos Respublikos pilietis ar yra jo palikuonis), kadangi pareiškėja, Departamento paprašyta pateikti papildomus dokumentus – jų nepateikė, neinformavo, kad prašomų pateikti dokumentų neturi, ar kad prašomų pateikti dokumentų nėra galimybės gauti.

Skundas tenkintinas.

Ginčas šioje administracinėje byloje, iš esmės, kilo dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (minėta, atsakovas arba Departamentas) 2024 m. gruodžio 19 d. sprendimo Nr. [duomenys neskelbtini] „Prašymo nagrinėjimo dėl pilietybės atkūrimo nutraukimas“ (minėta, Sprendimas), kuriuo atsakovas nutraukė pareiškėjos prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimą, teisėtumo.

Byloje surinktais rašytiniais įrodymais nustatyta, kad pareiškėja X. X. X. (minėta, pareiškėja) Departamentui pateikė 2023 m. birželio 15 d. prašymą Nr. 2306-PIL ATK-0307 Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo (toliau – ir Prašymas). Prašyme, be kita ko, buvo nurodyta, kad pareiškėja yra 1920 metais iš Lietuvos į PAR išvykusio asmens M. (M.) Z. (S.), gimusio [duomenys neskelbtini], palikuonė – duktė. Prašyme nurodyta, kad kartu yra pateikiamas laisvos formos pareiškėjos prašymas atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, pareiškėjos pasas, dokumentai, patvirtinantys, kad pareiškėjos prosenelis iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos Respublikos pilietybę – M. S. paso ir M. Z. patvirtintos paso kopijos, dokumentai, patvirtinantys pareiškėjos giminystės ryšį su tėvu – pareiškėjos gimimo liudijimo patvirtinta kopija, dokumentas, patvirtinantis vieno iš pareiškėjos tėvų ir vieno iš senelių bei prosenelio vardo ar pavardės keitimą – X. X. X. santuokos liudijimo patvirtinta kopija, dokumentai, patvirtinantys pareiškėjos tėvo išvykimą iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. – H. S. ir X. X. X. gimimų liudijimų kopijos, M. S. natūralizacijos patvirtinimas ir M. S. paso kopija, bei kt. dokumentai – duomenys apie valstybės rinkliavos sumokėjimą.

Departamentas 2023 m. gruodžio 15 d. per MIGRIS išsiuntė raštą Nr. 2306-PIL ATK-0307 Dėl informacijos X. X. X. byloje (toliau – ir 2023 m. gruodžio 15 d. raštas), kuriuo Lietuvos Respublikos pilietybės klausimui spręsti reikalingi papildomi duomenys, todėl prašė pateikti: 1) M. S. 1942 m. išduotą natūralizacijos pažymėjimą, kuris reikalingas asmens duomenų neatitikimas patvirtinti, nes skiriasi M. S. asmens duomenys, kurie Lietuvos centrinio valstybės archyvo pažymoje (2019 m. lapkričio 15 d. Nr. R4-3067) nurodyti M. Z., gim. [duomenys neskelbtini], o Lietuvos Respublikos užsienio pase – „M. S., gim. [duomenys neskelbtini], gyv. [duomenys neskelbtini]“, nes neišku „<...> kuris asmuo buvo Jūsų, X. X. X., tėvas (gimimo liudijime nurodyta, kad Jūsų tėvas –

„M. S., 43 metų amžiaus (g. ~1902 m.)“; 2) kitus, užsienio valstybėje M. S. išduotus dokumentus, kuriuose būtų nurodyta asmens gimimo data ir vieta, buvusi gyvenamoji vieta kilmės valstybėje, duomenys apie tėvus. Kartu pažymėta, kad tai galėtų būti M. S. santuokos liudijimas, mirties liudijimas, atvykusio asmens registracijos liudijimas ir pan.; 3) M. S. gimimo faktą patvirtinančią dokumentą (archyvo pažymą apie gimimą). Taip pat 2023 m. gruodžio 15 d. raštu pareiškėja buvo informuota, kad vadovaujantis Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 4 dalies 4 punktu, jos prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimas sustabdomas ir bus tęsiamas nuo prašomų papildomų dokumentų gavimo Departamente dienos. Kartu pranešta, kad jei per vienerius metus nuo prašymo pateikti papildomų dokumentų išsiuntimo dienos nebus pateikta prašoma informacija ar dokumentai, asmens prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimas bus nutrauktas.

Reaguojant į 2023 m. gruodžio 15 d. raštą, atsakovui buvo pateiktas Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento 2024 m. spalio 29 d. raštas (minėta, PAR raštas), kuriame nurodyta, kad remiantis turima informacija M. S. (taip pat žinomas kaip M. Z.), turintis Pietų Afrikos identifikacijos numerį [duomenys neskelbtini], gimė Lietuvoje [duomenys neskelbtini]. Jo tėvai buvo B. (B.) ir G. (G.). Jis susituokė su S. G. 1935 m. balandžio 7 d. M. tapo Pietų Afrikos piliečiu natūralizacijos būdu. Kartu su PAR raštu buvo pateiktas ir pareiškėjos atstovo paaiškinimas, kuriame teigiama, kad Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamento išduotas dokumentas patvirtina faktus, jog – M. S. taip pat žinomas kaip M. Z.; M. S. gimimo data yra [duomenys neskelbtini]; M. S. gimė Lietuvoje; M. S. tėvai B. (B.) ir G. (G.); M. S. 1935 m. balandžio 7 d. vedė S. G. Pareiškėjos atstovo teigimu, visuose nurodytuose dokumentuose pateikiami duomenys yra apie tą patį asmenį, tiek „vidaus“ pase, tiek užsienio pase sutampa vardas/pavardė, gimimo vieta ([duomenys neskelbtini] kaimas). Atkreiptas dėmesys, kad atsižvelgiant į tuometinio laikotarpio (XX a. pradžios) realijas, gimimo datų nesutapimai oficialiuose dokumentuose buvo įprasta praktika, kad paso savininko parašai „vidaus“ pase ir užsienio pase sutampa.

Atsakovas Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 4 dalies 4 punkte nustatytu pagrindu 2024 m. gruodžio 19 d. priėmė skundžiamą Sprendimą, kuriuo nusprendė nutraukti pareiškėjos prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimą, nes asmuo per vienus metus nuo prašymo pateikti papildomus dokumentus ir (ar) patikslinti duomenis išsiuntimo dienos nepateikė prašomos informacijos ar dokumentų. Sprendime pažymėta, kad nagrinėjant pareiškėjos Prašymą ir kartu pateiktus dokumentus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo Pilietybės įstatymo 9 ir 38 straipsniuose nustatytais pagrindais ir tvarka, pareiškėjai buvo pateiktas 2023 m. gruodžio 15 d. raštas dėl papildomų dokumentų pateikimo, tačiau nei vieno šių dokumentų pareiškėja Departamentui nepateikė. Sprendime aptartas ir PAR raštas ir laisvos formos paaiškinimas, kurie Departamentui buvo pateikti, konstatuojant, kad PAR rašte nurodyta informacija yra nepatikima, nes nėra žinoma kokių dokumentų pagrindu Pietų Afrikos departamentas patvirtino duomenis apie M. S.

Kartu su skundu ir atsiliepimu Komisijai pateiktas ir A. Z. A. atstovei adresuotas Lietuvos centrinio valstybės archyvo 2019 m. lapkričio 15 d. raštas Nr. R4-3067, kuriame nurodyta, jog siunčiama Panevėžio miesto savivaldybės archyvine fonde, B., G., K. ir M. Z. asmens dokumentų vidaus pasams gauti byloje esančių B. Z. 1920 m. liepos 16 d. prašymo, M. Z. asmens liudijimo Nr. [duomenys neskelbtini] (F. 1264, ap.3,b. 27703,1. 1, 9-10 a. p.) bei tame pačiame archyvine fonde esančios M. Z. 1920 m. liepos 20 d. išduoto vidaus paso Nr. [duomenys neskelbtini] registracijos kortelės (F.1264, ap.4,b.362i,1. 1-1 a. p.) kopijas. Šiame rašte taip pat pažymėta, kad pagal pateiktus duomenis, daugiau dokumentų, patvirtinančių, kad M. (M., M., M.) Z. (Z., Z.), B. ir G. s., gim. 1901 (1902) m. Zarasų (buv. Ežerėnų) aps., [duomenys neskelbtini], gyveno Lietuvoje ir buvo Lietuvos Respublikos pilietis, dokumentų, patvirtinančių jo išvykimo iš Lietuvos bei Lietuvos Respublikos pilietybes netekimo faktus, archyve saugomuose fonduose nerasta.

Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentus rengia, pilietybės klausimus pagal jiems nustatytą kompetenciją nagrinėja ir sprendžia, be kita ko, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija (Pilietybės įstatymo 29 straipsnio 4 punktas). Pilietybės įstatymo 33 straipsnio 2 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija nagrinėja prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir teikia vidaus reikalų ministrui siūlymus šiuo klausimu. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimo Nr. 280 „Dėl Lietuvos

Respublikos pilietybės įstatymo įgyvendinimo“ 2 punktą Departamentas įgaliotas atlikti Pilietybės įstatyme Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai paskirtas funkcijas. Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 388 „Dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo“, 9 punkte nustatytas Departamento veiklos tikslas yra, be kita ko, užtikrinti ir organizuoti Lietuvos Respublikos pilietybės klausimų sprendimą. Pagal šių nuostatų 10.17 papunktį Departamentas, siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, vykdo Pilietybės įstatymo 12 ir 33 straipsniuose nurodytas funkcijas.

Departamento veikimas ir su juo susijusio asmens prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo nagrinėjimas yra sietinas taip pat su institucijos veikimu viešojo administravimo srityje (Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą, 2 dalies 1 punktą, Pilietybės įstatymo 29 straipsnio 4 punktą, 33 straipsnio 2 punktą), sistemiškai vertinant Viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą išimtį.

Pilietybės įstatymo 37 straipsnyje reglamentuotos prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės padavimo ir nagrinėjimo bendrosios taisyklės. Asmenys prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės paduoda per Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotą instituciją (Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 2 dalį). Asmenų prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės pakartotinai priimami ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo atsisakymo patenkinti ankstesnį prašymą, išskyrus atvejus, kai prašymas paduodamas kitu šiame įstatyme nustatytu Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo pagrindu arba pateikiami nauji dokumentai, patvirtinantys ankstesnio prašymo pagrįstumą (Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 3 dalis). Prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, išskyrus prašymus, kuriuos nagrinėja Pilietybės reikalų komisija, nagrinėjami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka (Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 5 dalis).

Pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 1 dalį prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo paduodami vidaus reikalų ministrui per šio įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje nurodytas įstaigas. Dokumentai, patvirtinantys, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos pilietybę, pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 4 dalį yra: 1) Lietuvos Respublikos vidaus ar užsienio pasai, išduoti iki 1940 m. birželio 15 d.; 2) Lietuvos Respublikos užsienio pasai, išduoti Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių ar konsulinių įstaigų po 1940 m. birželio 15 d.; 3) dokumentai, liudijantys asmens tarnybą Lietuvos kariuomenėje ar darbą valstybės tarnyboje; 4) gimimo liudijimai arba kiti dokumentai, kuriuose tiesiogiai nurodyta turėta Lietuvos Respublikos pilietybė; 5) asmens liudijimai, išduoti iki 1940 m. birželio 15 d. Lietuvoje, arba asmens liudijimai, išduoti pagal dokumentus, išduotus iki 1940 m. birželio 15 d. Jeigu šio straipsnio 4 dalyje nurodytų dokumentų nėra, asmens iki 1940 m. birželio 15 d. turėta Lietuvos Respublikos pilietybei patvirtinti gali būti pateikiami dokumentai apie mokymąsi, darbą, gyvenimą Lietuvoje iki 1940 m. birželio 15 d., taip pat užsienio valstybės pasas ir kiti dokumentai (Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 5 dalis). To paties straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad, jeigu Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija konstatuoja, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. buvo Lietuvos Respublikos pilietis ar yra jo palikuonis, taip pat dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo gali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, šie duomenys gali būti nustatomi teismo tvarka.

Dokumentų, susijusių su Lietuvos Respublikos pilietybe, teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. 280 „Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo įgyvendinimo“ (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2024 m. spalio 11 d., toliau – Aprašas), be kita ko, reglamentuoja prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo pateikimo, nagrinėjimo ir rengimo tvarką. Aprašo 12 – 30 punktų nuostatose nurodyta prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės ir pranešimų priėmimo, nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo tvarka.

Pagal Aprašo 26 punktą, „<...> jeigu Migracijos departamentas, nagrinėdamas prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 6 dalį konstatuoja, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. buvo Lietuvos

Respublikos pilietis ar yra jo palikuonis, <...>, Migracijos departamentas šį prašymą pateikusiam asmeniui išsiunčia pranešimą per MIGRIS ir nustato ne ilgesnį kaip vienu metų terminą reikiamiems duomenims ir (ar) dokumentams pateikti arba patikslinti. Šiuo atveju aprašo 27 punkte nustatytas prašymo nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo minėto pranešimo išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų priėmimo Migracijos departamente dienos. Šio punkto pirmojoje ir antrojoje pastraipoje nurodytų dokumentų originalų arba notaro patvirtintų kopijų skaitmeninės kopijos turi būti pridėtos MIGRIS, o šių dokumentų originalai pateikti Migracijos departamentui Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nurodytam asmeniui arba jo įgaliotam atstovui asmeniškai atvykus į Migracijos departamentą arba atsiųsti paštu. <...>“

Komisija atkreipia dėmesį, kad Pilietybės įstatymo 9 straipsnyje nurodytų asmenų ir jų palikuonių teisė į pilietybės atkūrimą siejama su šių asmenų teisiniu statusu, buvusiu pagal teisinį reguliavimą, galiojusį iki 1940 m. birželio 15 d. (LAT 2018 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-1-969/2018). Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad bylose dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo įrodinėjimo ypatumą lemia tai, jog šiose bylose yra naudojami netiesioginiai įrodymai (LAT 2005 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-147/2005; 2009 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-406/2009).

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. rugsėjo 5 d. sprendimo Nr. KT23-S13/2019 „Dėl atsisakymo nagrinėti pareiškėjo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymą ištirti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 2 straipsnio 3 dalies atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ 5.2 papunktyje nurodyta: „Taip pat pažymėtina, kad tai, ar asmuo 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos Respublikos pilietybę, yra *fakto klausimas, kurį turi spręsti teismai*, atsižvelgdami į tuometines faktines ir teises aplinkybes, *inter alia* į tai, kokio pobūdžio teisiniai santykiai asmenis siejo su kitais tarptautinės teisės subjektais ar tarptautinio pobūdžio dariniais.“

Atsižvelgdama į ginčo pobūdį, įvertinusi anksčiau išdėstytas faktines aplinkybes ir nurodytą teisinį reglamentavimą, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo bei LAT praktiką, Komisija vertina, kad jos kompetencijai nepriskirtina spręsti, ar asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos Respublikos pilietybę ar yra tokio asmens palikuonis pagal Pilietybės įstatymo nuostatas.

Taigi, pareiškėjo ir atsakovo procesiniuose dokumentuose išdėstyti ir posėdžio metu išsakyti argumentai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo pagrindų ir sąlygų bei pateiktų dokumentų pakankamumo pareiškėjos Lietuvos Respublikos pilietybei atkurti šioje byloje nevertinami. Komisija, veikdama jai suteiktos kompetencijos ribose, šiame sprendime pasisakys tik dėl skundžiamo sprendimo teisėtumo VAĮ kontekste.

Aptartas teisinis reglamentavimas patvirtina, kad Departamentas, kaip Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija, turi įgaliojimus nagrinėti prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, kaip ir pareiškėjos 2023 m. rugpjūčio 9 d. prašymo „Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo“ atveju. Pagal Pilietybės įstatymo 38 straipsnio nuostatas pareiga pateikti dokumentus, patvirtinančius teisę į Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimą, tenka pareiškėjui (žr., pvz., LVAT 2021 m. sausio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-5144-442/2020).

Skunde ir posėdžio metu pareiškėjos atstovas akcentavo, jog atsakovui papildomai buvo pateiktas paaiškinimas ir PAR Vidaus reikalų departamento oficialus raštas (minėta, PAR raštas) ir teigė, kad minėti dokumentai nebuvo tinkamai įvertinti. Iš bylos duomenų matyti, jog su Prašymu buvo pateiktas ir PAR 2020 m. birželio 9 d. paaiškinamasis raštas dėl M. S. natūralizacijos patvirtinimo, tačiau dėl šio rašto Sprendime nepasisakyta. Atsakovas skundžiamame Sprendime ir posėdžio metu nurodė, kad papildomai pateiktame PAR rašte nurodyta informacija yra nepatikima, nes nežinoma, kokių dokumentų pagrindu buvo patvirtinti duomenys. Iš skundžiamo Sprendimo matyti, jog prašymo atkurti pilietybę nagrinėjimas buvo nutrauktas, nes atsakovas vertino, kad pareiškėja per vienerius metus nuo 2023 m. gruodžio 15 d. rašto išsiuntimo dienos nepateikė papildomų dokumentų. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, Komisija pažymi, jog atsakovo Sprendime padaryta išvada, kad „pateiktame PAR rašte nurodyta informacija yra nepatikima“ yra nemotyvuota, nes nenurodytas tokios išvados teisinis pagrindas, t. y., koku teisės aktu (-ais) vadovaudamasis Departamentas sprendė dėl PAR rašte pateiktos informacijos patikimumo.

Neanalizuota pateiktų dokumentų visuma, patvirtinanti ar paneigianti atsakovo nurodytus M. S. (M. Z.) asmens duomenų neatitikimus, neaišku, kodėl PAR raštas laikomas nepatikimu.

Sprendimo ydingumą akcentavo ir pareiškėjos atstovas skunde ir posėdžio metu išsakydamas argumentus, jog neaišku, „kodėl pateikta papildoma informacija apie M. S. parašų sutapimus vidaus ir užsienio Lietuvos Respublikos pasuose neįrodo, kad tai yra vienas ir tas pats asmuo“, taip pat neaišku, dėl kokių teisinių ir faktinių motyvų PAR raštas laikomas nepatikimu. Pastebėtina, kad Atsakovas išsamesnius motyvus (dėl PAR rašto, pareiškėjos tėvo parašų dokumentuose) pateikė atsiliepime ir detaliau pasisakė posėdžio metu, tačiau Sprendime apsiribojo tik nuoroda į Pilietybės įstatymo 37 straipsnio 4 dalies 4 punktą ir, kaip jau buvo minėta, tinkamai nepagrindė teiginio apie PAR rašte esančios informacijos nepatikimumą.

Atsakovas atsiliepime nurodė (ir tokios pat pozicijos laikėsi posėdžio metu), kad „pareiškėja su skundu nepateikė, o ir Migracijos departamentas nedisponuoja informacija, kad Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamentas pagal kompetenciją gali nustatyti juridinę reikšmę turinčius faktus“. Komisija nesutinka su tokiu vertinimu, nes pareiškėja neturi pareigos įrodyti kitos valstybės institucijų kompetencijos; ji pateikė oficialų dokumentą, patvirtintą PAR Vidaus reikalų departamento direktoriaus parašu bei antspaudu, kuris yra patvirtinta žyma *Apostille*. Vien atsakovo vertinimo, kad „Migracijos departamentas nedisponuoja informacija, kad Pietų Afrikos Respublikos Vidaus reikalų departamentas pagal kompetenciją gali nustatyti juridinę reikšmę turinčius faktus“, nepakanka konstatuoti, kad PAR rašte pateikta informacija negalima remtis.

Nėra aišku, kokiomis priemonėmis ir kokiais įrodymais/faktais pareiškėja galėtų įrodyti ir kokią informaciją pateikti, kad atsakovas įsitikintų, jog PAR Vidaus reikalų departamentas pagal kompetenciją gali nustatyti ir/ar patvirtinti juridinę reikšmę turinčius faktus. Priešingai, jei atsakovas abejoja PAR Vidaus reikalų departamento kompetencija, turėtų nurodyti, tai pagrindžiančius faktus, bet neapsiriboti deklaruojamojo pobūdžio teiginiu, kuris nėra patvirtintas jokiais duomenimis.

Geras viešasis administravimas yra grindžiamas VAI 3 straipsnyje numatytais principais (žr. pvz., LVAT 2012 m. balandžio 30 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012). Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota LVAT praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų (žr., pvz., LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2015 m. gruodžio 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015). Formaliai ir biurokратиškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (žr., pvz., LVAT 2015 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015). Gero administravimo principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (žr., pvz., LVAT 2015 m. birželio 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015, 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-190-492/2022).

Administracinių teisinių santykių, susiklostančių tarp privačių asmenų ir valdžios institucijų, ypatumai lemia, kad privatus asmuo juose yra silpnesnioji pusė. Tokia teisinė asmens padėtis lemia, kad santykyje su viešąja administracija kilus neaiškumams, teisė aiškintina jo naudai, siekiant subalansuoti nelygias šalių pozicijas bei garantuoti asmens, kaip silpnesnės šalies, apsaugą. Iš to valstybės institucijoms, įstaigoms, pareigūnams ir kitiems atitinkamus įgaliojimus turintiems asmenims kyla pareiga užtikrinti, kad privatūs asmenys galėtų veiksmingai ir tinkamai pasinaudoti jiems Lietuvos Respublikos Konstitucijos, kitų nacionalinės teisės aktų bei tarptautinių dokumentų suteikiamomis teisėmis ir laisvėmis. Tiek valdžios institucijos, tiek teismai, siekdami įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių aplinkybių visumą (šiais aspektais žr. LVAT 2013 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A552-185/2013; 2013 m. gegužės 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A444-878/2013; 2014 m. kovo 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A552-385/2014; 2015 m. birželio 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1872-552/2015).

VAI 3 straipsnyje numatyti pagrindiniai principai, kuriais turi vadovautis viešojo administravimo subjektas priimdamas sprendimus. Išsamumo principas reiškia, kad viešojo

administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Įstatymo viršenybės principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus (VAĮ 3 straipsnio 4 ir 5 dalys). VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administraciniai sprendimai turi būti motyvuoti, pagrįsti teisiniais ir faktiniais pagrindais bei teisės aktais.

Motyvavimo pareigos turinys LVAT praktikoje visų pirma siejamas su teisėtumo principo suponuojamų reikalavimų laikymusi. Įgyvendindamas diskrecijos teisę, viešojo administravimo subjektas privalo atidžiai ištirti, paremti savo vertinimą argumentais, kurie yra reikšmingi ir kurie pagrindžia jais remiantis padarytas išvadas, atspindi faktines aplinkybes tokias, kokios jos iš tikrųjų yra, bei kurių pakanka pagrindimui, ir atsižvelgti į visus svarbius veiksnius (šiuo aspektu žr. LVAT 2014 m. vasario 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662-563/2014). Pažymėtina ir tai, kad tinkamas motyvavimas apima ne tik tinkamą teisinio pagrindo nurodymą ir taikymą, bet ir reikalavimą priimame teisės akte nurodyti pagrindinius faktus. Kaip ne kartą akcentavo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, esminė individualaus administracinio akto pagrįstumo sąlyga – turi būti nustatytos ne pavienės faktinės aplinkybės, o juridinių faktų visetas, būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti (žr., pavyzdžiui, 2015 m. vasario 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A398-442/2015; 2012 m. liepos 20 d. nutartį administracinėje byloje A520–2294/2012; 2012 m. rugpjūčio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A444-2366/2012). LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, kad atsakingo valdymo (gero administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr., pvz., LVAT 2016 m. liepos 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I-13-520/2016 ir 2022 m. sausio 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-37-756/2022).

Nagrinėjamu atveju, įvertinusi Atsakovo kompetenciją, nustatytą aukščiau aptartu teisiniu reglamentavimu ir atliktus procedūrinius veiksmus, Komisija sprendžia, kad Departamentas priėmė Sprendimą, kuriame nepasisakė dėl šio sprendimo priėmimui įtakos turėjusių aplinkybių, sprendimą nepakankamai motyvavo, t. y., nenurodė, kokia teisės norma grindė savo išvadą dėl PAR rašto patikimumo. Sprendimas priimtas pažeidžiant gerojo administravimo principą, VAĮ 3 straipsnyje įtvirtintus išsamumo ir įstatymo viršenybės principus bei nesilaikant 10 straipsnio 5 dalies 5 – 6 punktuose įtvirtintų reikalavimų administracinio sprendimo turiniui, todėl naikintinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjos X. X. X. skundą tenkinti.

Panaikinti Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2024 m. gruodžio 19 d. sprendimą Nr. [duomenys neskelbtini] „Prašymo nagrinėjimo dėl pilietybės atkūrimo nutraukimas“ ir įpareigoti Migracijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Danutė Kulikauskienė

Komisijos narės

Vaida Jokubauskaitė

